

WESENBERGSMAU 12, BERGEN, 2017;

Arkeologisk undersøkelse av to prøvesjakter

Dunlop, A.R.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Wesenbergsmau 12, Bergen, 2017; Arkeologisk undersøkelse av to prøvesjakter	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 92/2017	Publiseringsdato 29.09.2017
	Prosjektnummer 1020870	Oppdragstidspunkt 05.09.2017
	Forsidebilde Prøvesjakt 1. Dunlop, NIKU, 2017 (Bf30022_NIKU_0003)	
Forfatter(e) Dunlop, A.R.	Sider 11	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Dunlop, A. R.
Prosjektmedarbeider(e)
Kvalitetssikrer Jordahl, H. E.

Oppdragsgiver(e) Riksantikvaren (MPT)

<p>Sammendrag</p> <p>5.9.2017 undersøkte en arkeolog fra NIKU distriktskontor Bergen to små prøvesjakter på eiendommen Wesenbergsmau 12, som en form for forundersøkelse i forkant av planlagt byggearbeid. Ingen av prøvesjaktene viste tilstedeværelsen av automatisk fredete kulturminner. Undersøkelsen bekrefter en tidligere konklusjon: at grensen til den middelalderse bybebyggelsen mot nordøst må befinne seg et sted omkring Wesenbergsmau 8 og 10.</p>

Emneord Wesenbergsmau, MPT, prøvesjakt, periferi, middelalderbygrensen, hagejord, brannlag, rivningsmasser, nyere tid, fjell

Avdelingsleder

Johansen, L.-M. B.

Forord

Riksantikvaren takkes for oppdraget, og huseieren Øyvind Nilssen for bistand i felt.

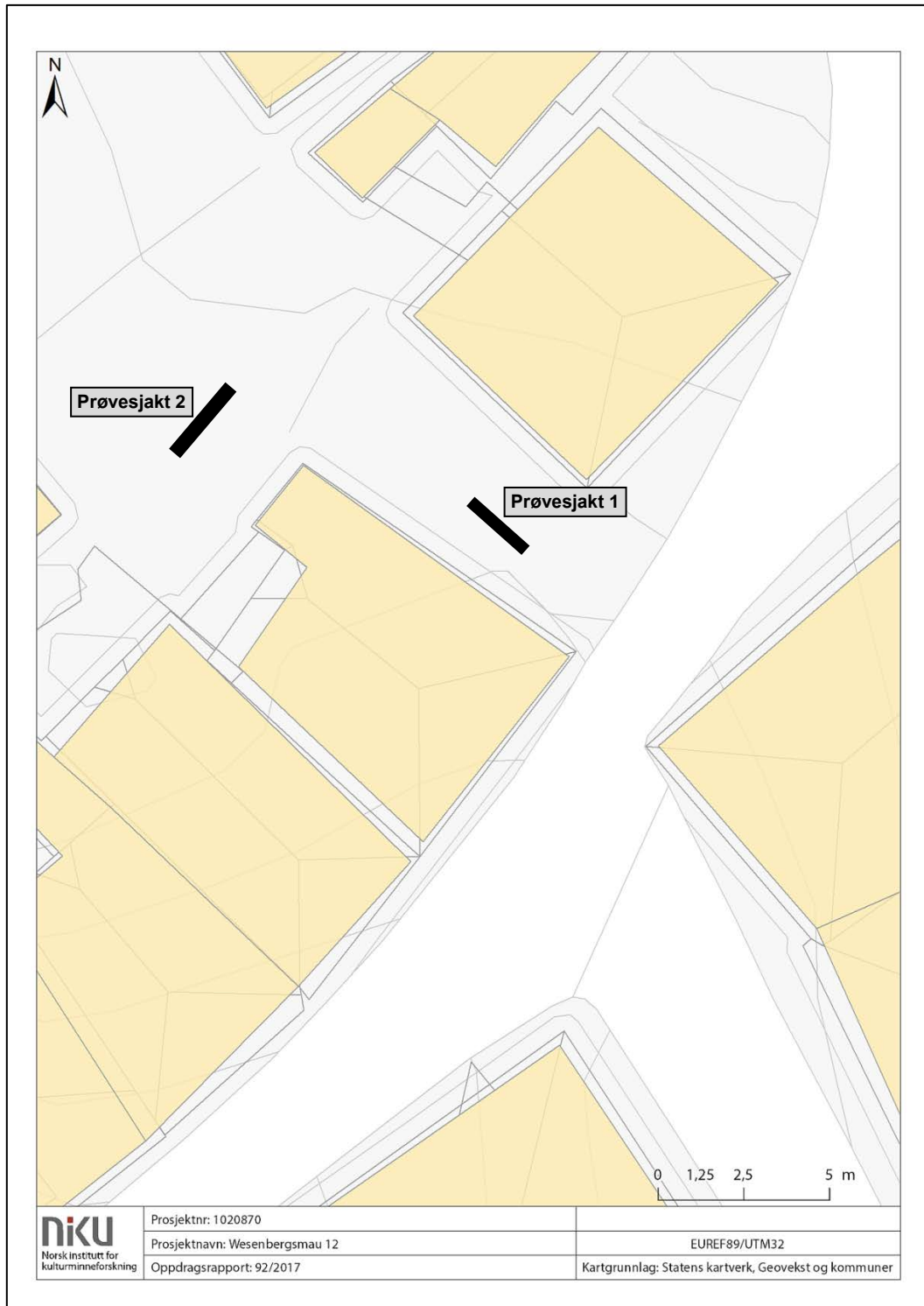
NIKU prosjektnummer	1020870 (2016)
Berørt område	Wesenbergsmau 12 (og 10)
Gnr./bnr.	167/1471
Oppdragets art	Arkeologisk undersøkelse av to prøvesjakter
Vedtaksdato; saksnummer	30.6.2017; 14/02680-15
Oppdragsgiver	Riksantikvaren Distriktskontor Vest
Oppdraget utført av	NIKU distriktskontor Bergen v/ Dunlop, A. R.
Oppdraget utført dato	5.9.2017
Koordinater	Se i MABYGIS
Overflate, dagens	ca. 14,5 moh. (NN1954)
Tilstedeværelse av automatisk fredete kulturminner	Nei
Kulturhistorisk tolkning	Moderne fyllmasser, rivningsmasser, brannlag, hagejord, geologiske avsetninger, fjell
BRM-nr.	-

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	7
2	Arkeologiske opplysninger	8
3	Metoder.....	8
4	Resultatene fra feltarbeidet	8
4.1	Generelle bemerkninger	8
4.2	Prøvesjakt 1	8
4.3	Prøvesjakt 2	8
5	Datering & funn.....	9
6	Konklusjoner.....	9
7	Summary	9
8	Henvisninger.....	9
9	Dokumentasjon (NIKU).....	9

1 Innledning

Det vises til Riksantikvaren sitt vedtak datert 30.6.2017 (saksnr. 14/02680-15). Oppdraget gjaldt arkeologisk undersøkelse av prøvesjakter på eiendommen Wesenbergsmau 12 (gnr. 167, bnr. 1471, Bergen; se Figur 1). Tiltakshaver var Øyvind Nilssen, men tiltaket var av Riksantikvaren vurdert som et mindre privat tiltak. Oppdraget er å betrakte som en form for forundersøkelse, hvor formålet var å avklare om det er automatisk fredete kulturminner til stede på tomten eller ikke, og danner dermed en del av grunnlaget for Riksantikvaren sin videre vurdering av saken.

Figur 1. Situasjonskart. (Kart: NIKU)

2 Arkeologiske opplysninger

Det berørte området ligger innenfor det sammenhengende automatisk fredete kulturminnet kalt *Middelalderbyen Bergen* (Askeladden ID-nr. 89049). Det finnes «negative» arkeologiske opplysninger fra registrering i forbindelse med en grøft som ble gravd oppover hele Wesenbergsmauet i 1989 (Dunlop 1990). Det ble ikke konstatert tilstedeværelse av kulturlag i det hele tatt i grøften utenfor Wesenbergsmau 12, bare moderne fyllmasser og begrensede partier med fjell som lå ganske langt opp mot terrengoverflaten. Rapporten fra 1990 konkluderer med at grensen til middelalderbyen mot nordøst må befinne seg et sted omkring Wesenbergsmau 8 og 10.

3 Metoder

Gravearbeidet ble foretatt nesten utelukkende med maskin, delvis under anvisning av arkeolog. Det arkeologiske registreringsarbeidet ble begrenset til fotografering. Det ble ikke tildelt noen kontekstnumre til de ulike jordsjiktene, og verken gjenstander eller prøver ble samlet inn. Innlegging av opplysninger i MABYGIS ble foretatt av Monica Kristiansen.

4 Resultatene fra feltarbeidet

4.1 Generelle bemerkninger

Værforholdene under oppdraget var brukbare nok: overskyet med lett regn. Forkortelsen «moh.» står for «meter over havet» (NN1954).

4.2 Prøvesjakt 1

Prøvesjakt 1 var omtrent midt i den tomme plassen mellom nabobygningene.

Sjakten sine omtrentlige koordinater var:

Nordhjørnet – N6701484,5/Ø297584,4

Østhjørnet – N6701483,0/Ø297586,3

Sørhjørnet – N6701482,3/Ø297586,0

Vesthjørnet – N6701484,0/Ø297583,75

Dagens overflate ligger ca. 14,5 moh. Det var et tynt lag asfalt over pukk (til sammen ca. 10 cm tykt). Deretter kom det et lag med rivningsmasser, 10-15 cm tykt, trolig fra bygget som brant. I den nordre delen av sjakten ble det avdekket et tynt, men *in-situ* brannlag under rivningsmassene. I sjakten sin søndre del kom man ned på en form for morene, hvis overflate var noe forstyrret av yngre aktiviteter. Til slutt var det fjell – på en dybde av ikke mer enn 35 cm på det minste; fjelloverflaten skrånet nedover mot sørvest. Brannlaget lå delvis direkte på fjellet.

4.3 Prøvesjakt 2

Prøvesjakt 2 var omtrent midt i bakhagen. Sjakten sine omtrentlige koordinater var:

Nordhjørnet – N6701487,1/Ø297576,4

Østhjørnet – N6701486,6/Ø297577,1

Sørhjørnet – N6701484,7/Ø297575,7

Vesthjørnet – N6701485,6/Ø297574,85

Dagens overflate ligger ca. 14,5 moh. Det var gresstorv over pukk (til sammen ca. 15 cm tykt). Deretter kom det et lag med rivningsmasser, opptil 25 cm tykt, trolig fra bygget som brant.

Under disse rivningsmasser var det et tykt lag med homogen hagejord, og så enda et lag med rivningsmasser (for det meste knuste, røde takpanner, men i tillegg dukket det opp 5-6 underkjever av gris). Til slutt var det tegn til morene, som lå på et lite parti med fjell på en dybde av ca. 1,4 m.

5 Datering & funn

I begge prøvesjakter ble det observert kritt-piper og skår av etterreformatorisk keramikk og glass hele veien ned til morene og fjell. Hagejorden i prøvesjakt 2 inneholdt dessuten skår av forholdsvis moderne glass, og takpannene i det nedre laget med rivningsmasser var av en type tilhørende nyere tid.

6 Konklusjoner

Oppdraget har ikke medført konflikt med automatisk fredete kulturminner, og observasjonene fra sjaktene bekrefter konklusjonen fra 1990: at grensen til den middelalderske bybebyggelsen mot nordøst må befinne seg et sted omkring Wesenbergsmau 8 og 10.

NIKU sin innstilling til Riksantikvaren er at det kan gis tillatelse til videre byggearbeider uten vilkår om arkeologisk oppfølging.

7 Summary

On September 5th 2017, an archaeologist from the Bergen office of the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research (NIKU) investigated two small trial trenches excavated on the property of Wesenbergsmau 12, in advance of planned construction works. Neither trench revealed the presence of archaeological remains that are protected under the provisions of the Cultural Heritage Act. The northeastern limit of the medieval town of Bergen must run a little way to the southwest of Wesenbergsmau 12.

8 Henvisninger

Dunlop, A.R. 1990. REPORT ON THE INVESTIGATIONS AT BRM 297 WESENBERGSMAUET. – Riksantikvaren Utgravningskontor for Bergen, arkivrapport.

9 Dokumentasjon (NIKU)

- 6 digitalbilder, registrert og lastet inn i MUSIT sin Fotobase (både JPG- og RAW-format)

Fotoliste

Filnavn	Motiv	Opptaksdato	Sett mot	Fotograf
Bf30022_NIKU_0001.JPG	Prøvesjakt 1: brannlag og fjell	05.09.2017	NV	Rory Dunlop
Bf30022_NIKU_0002.JPG	Prøvesjakt 1: brannlag og fjell	05.09.2017	NV	Rory Dunlop
Bf30022_NIKU_0003.JPG	Prøvesjakt 1: brannlag og fjell	05.09.2017	NØ	Rory Dunlop
Bf30022_NIKU_0004.JPG	Prøvesjakt 2: hagejord og fjell	05.09.2017	NØ	Rory Dunlop
Bf30022_NIKU_0005.JPG	Prøvesjakt 2: hagejord og fjell	05.09.2017	NØ	Rory Dunlop
Bf30022_NIKU_0006.JPG	Prøvesjakt 2: hagejord og fjell	05.09.2017	NØ	Rory Dunlop

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 92/2017

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00

MABYGIS	
Infoskjema	
Prosjektnummer og -navn	1020870, Wesenbergsmau 12
RA saksnr dispensasjon	14/02680-15
Rapport/brev	92/2017
Adresse og by	Bergen, Wesenbergsmau 12 (og delvis 10)
Målemetode	Georeferert fra kart
Dato	5.9.2017
Koordinater Prøvesjakt 1	Nordhjørnet – N6701484,5/Ø297584,4 Østhjørnet – N6701483,0/Ø297586,3 Sørhjørnet – N6701482,3/Ø297586,0 Vesthjørnet – N6701484,0/Ø297583,75
Koordinater Prøvesjakt 2	Nordhjørnet – N6701487,1/Ø297576,4 Østhjørnet – N6701486,6/Ø297577,1 Sørhjørnet – N6701484,7/Ø297575,7 Vesthjørnet – N6701485,6/Ø297574,85
Overflate	
Topp overflate	ca. 14,5 (NN1954)
Type overflate	Prøvesjakt 1: asfalt, parkeringsplass Prøvesjakt 2: gresstorv, hage
Etterref. kulturlag	
Topp	ca. 14,3 m.o.h. (begge prøvesjakter)
Type/tolkning	Sand, stein, tegl, treverk, trekull; rivningslag
MA kulturlag	
Topp	
Type/tolkning	
Forhistoriske kulturlag	
Topp	
Type/tolkning	
Naturbakke	
Topp	Prøvesjakt 1: ca. 14,2 m.o.h. Prøvesjakt 2: ca. 13,1 m.o.h.
Type	Prøvesjakt 1: morene og fjell (men fjell stakk opp gjennom morenen) Prøvesjakt 2: fjell

Lagt inn: 6/9-17 MK

Timer: 0,5t

DispID: 201714268015